

С.М. Пацкевіч, А.С. Бойка (Установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», г. Мінск)

ДА ПЫТАННЯ ЭСТЭТЫЧНАГА ВЫХАВАННЯ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ

Анатацыя. У артыкуле разглядаюцца пытанні эстэтычнага выхавання малодшых школьнікаў сродкамі мастацтва. Асноўнай формай далучэння дзяцей да сусветных культурных каштоўнасцей вызначаюцца ўрокі мастацтва. Падкрэсліваецца вызначальная роля ў гэтым працэсе настаўніку пачатковых класаў. Музычныя заняткі на факультэце пачатковай адукацыі спрыяюць эстэтычнаму развіццю будучых настаўнікаў.

Праблема абнаўлення духоўна-маральнай культуры грамадства існавала на ўсіх этапах яго развіцця. Гэтым абумоўлена ўвага да праблем тэорыі і практыкі эстэтычнага выхавання як важнейшаму сродку фарміравання ўсебакова развітай, духоўна багатай асобы.

Найважнейшай задачай эстэтычнага выхавання з'яўляецца фарміраванне эстэтычнай і мастацкай культуры асобы. У аснове эстэтычнага выхавання ляжаць прынцыпы прыгажосці і гармоніі, а найбольш поўным увасабленнем гэтых прынцыпаў з'яўляецца мастацкая дзейнасць і яе вынікі - мастацтва. Таму эстэтычнае выхаванне - гэта працэс, звязаны з фарміраваннем ў падростаючага пакалення здольнасці «ўспрымаць і ацэньваць гарманічнае і дасканалое ў жыцці і мастацтве і тварыць «па законах прыгажосці» [1, 60].

Самым магутным сродкам эстэтычнага выхавання і развіцця дзіцяці з'яўляецца мастацтва, якое па сваёй прыродзе валодае вялікімі выхаваўчымі магчымасцямі і ні з чым непараўнальна па сіле ўздзеяння на падростаючага чалавека. Яно валодае ўнікальнай здольнасцю фарміраваць і рознабакова развіваць асобу, уплываць на духоўны свет чалавека ў цэлым.

Малодшы школьны ўзрост - асаблівы перыяд дзяцінства, якому ўласціва эмацыянальнасць, развітае вобразнае мысленне і творчае ўяўленне. Мастацтва з'яўляецца тым светам, у якім дзеці адчуваюць сябе натуральна і нязмушана. З дапамогай розных сродкаў мастацтва яны могуць дастаткова свабодна выказаць свае пачуцці і жаданні, даць выхад эмоцыям. Такім чынам, далучаючы малодшага школьніка да багатага вопыту чалавецтва, назапашанаму ў мастацтве, можна выхаваць высокамаральнага, адукаванага, рознабакова развітага сучаснага чалавека.

Унікальнымі па сваёй адукацыйнай і выхаваўчай значнасці магчымасцямі ў эстэтычным выхаванні малодшых школьнікаў валодаюць прадметы мастацка-эстэтычнага цыкла. Урокі мастацтва з'яўляюцца

асноўнай формай далучэння дзяцей да сусветных культурных каштоўнасцей. Менавіта ў пачатковай школе закладваюцца асновы адукаванасці, фарміруецца светапогляд, эстэтычныя густы і патрэбы, што спрыяе, у канчатковым выніку, ўсебаковаму развіццю асобы. Настаўнік далучае дзяцей да таго ці іншага віду мастацтва, фарміруе і развівае ў іх разуменне яго мовы, добры густ, а потым і валоданне навыкамі творчасці.

На пачатковым этапе эстэтычнага развіцця асобы малодшага школьніка вызначальная роля належыць настаўніку пачатковых класаў, таму важна, у якой меры ён сам падрыхтаваны да выканання задач эстэтычнага выхавання. Настаўнік пачатковых класаў - гэта носьбіт культуры, прафесіяналізм якога павінен вызначацца не толькі спецыяльнымі ведамі і ўменнямі, але і асновамі эстэтычнай культуры, сфармаванымі ў працэсе прафесійнай падрыхтоўкі ў педагагічным ВНУ.

Эстэтычнае развіццё будучых настаўнікаў прадугледжвае фарміраванне эстэтычнай свядомасці асобы, патрэбаў, эмацыянальна-пачуццёвых, ацэначных эстэтычных адносін і іх рэалізацыі ў паводзінах, перавагах і дзейнасці. Вынікі такога развіцця, замацоўваючыся у асабістых якасцях студэнтаў, ўзбагачаюць ўсе формы зносін, пазнання і іх практычнай дзейнасці. Настаўнік пачатковых класаў, выкладаючы ўсе прадметы, уключаючы ўрокі музыкі і выяўленчага мастацтва, валодае вялікімі магчымасцямі ў фарміраванні эстэтычнай культуры малодшых школьнікаў.

Эстэтычнае выхаванне не абмяжоўваецца рамкамі ўрокаў, розныя формы пазаўрочнай, факультатывнай і пазашкольнай работы спрыяюць фарміраванню мастацкіх інтарэсаў і густаў, развіццю ўяўленняў, творчых здольнасцяў малодшых школьнікаў.

Адзначаючы значэнне любога віду мастацтва ў гарманічным развіцці асобы, трэба адзначыць, што менавіта музыка заўсёды займала і займае асаблівае месца ў эстэтычным выхаванні: яна з'яўляецца найбольш актыўным сродкам эстэтычнага ўздзеяння на эмацыянальную сферу чалавека. Уздзеянне музычнага мастацтва на асобу будучага педагога спрыяе яе маральна - эстэтычнаму развіццю: творчаму працэсу фарміравання эстэтычных каштоўнасцяў і сістэмы арыентацыі; развіццю музычна - мастацкага ўспрымання і інтарэсаў; гарманізацыі асобы ў цэлым.

Музычныя заняткі на факультэце пачатковай адукацыі закліканы развіваць ў студэнтаў эмацыянальную ўспрымальнасць, спрыяць набыцці імі вопыту эстэтычных ацэнак, фармаванню музычна-мастацкага густу. Акрамя таго, неабходна навучыць будучых настаўнікаў арыентавацца ў музычным асяроддзі, ацэньваючы музычны матэрыял з пункту гледжання яго адукацыйнай, развіваючай і выхаваўчай значнасці падчас вывучэння такіх дысцыплін, як «Методыка выкладання музыкі з практыкумам» і «Хор». Пры падборы рэпертуару для заняткаў па вышэйназваных дысцыплінах трэба паводзіцца агульна-мастацкай і метадычнай

каштоўнасцю, адукацыйнай і выхаваўчай значнасцю музычнага матэрыялу, магчымасцю яго выкарыстання падчас педагагічнай практыкі ў пачатковай школе.

Немалаважнае значэнне ў пашырэнні «мастацкага» далягляду студэнтаў мае таксама пазааўдыторная праца. Наведванне музеяў, канцэртаў, тэатраў, сустрэчы з прадстаўнікамі творчых прафесій, экскурсіі - усё гэта спрыяе павышэнню ўзроўню іх эстэтычнай культуры і арыентуе будучага педагога на пастаянную і сістэматычную самаадукацыю і самаўдасканаленне.

Літаратура

1. Эстэтычная культура і эстэтычнае выхаванне: Кн. для настаўніка / сост. Г.С. Лабкоўскі. - М. : Навука і тэхніка, 1983.-304с.